

Angielskie miasto Manchester* opisane przez francuskiego polityka Alexisa de Tocqueville'a*, 1835 r.

Trzydzieści czy czterdzieści manufaktur wznosi się na szczycie wzgórz [...]. Ich sześć pięter góruje nad krajobrazem, [...] pozwala stwierdzić z daleka centralizację przemysłu. [...] Małe uliczki starają się opleść niekompletne jeszcze człony tego miasta, stanowią obraz dzieła tworzonego w pośpiechu i nieładzie. [...] Niewiele z tych uliczek jest wybrukowanych, reszta to zwyczajne ścieżki [...]. [...]

Usłyszycie hałas pieców, ciężkie sapanie miechów. [...] łatwo dostrzec bogactwo niektórych i mizериę większości, zaradność kilku fabrykantów, dla których pracują tysiące [...]. [...] słońce podobne do jasnoszarego dysku już nie próbuje nawet pokonać dymu; to pod tą powłoką pracuje 300 000 ludzi.*

* Manchester (czyt. menczester)

* Alexis de Tocqueville'a (czyt. aleks-isa de tokwila)

* mizeria – ubóstwo, nędza

Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa: WN PWN, 1998, s. 141.

Praca z tekstem

1. Posiłkując się innymi źródłami wiedzy, przedstaw sylwetkę Alexisa de Tocqueville'a.
2. Rozstrzygnij, czy autor przedstawił w tekście przemiany, jakie zaszły w wyniku rewolucji przemysłowej. Uzasadnij swoją odpowiedź.
3. Wyjaśnij zwrot „niekompletne miasto”. Skorzystaj z wiedzy pozaźródłowej.
4. Rozstrzygnij, czy autor jest zwolennikiem czy przeciwnikiem rozwoju przemysłu. Uzasadnij swoją odpowiedź.
5. Wymień negatywne aspekty rozwoju Manchesteru.
6. Korzystając z wiedzy pozaźródłowej, porównaj liczbę ludności ówczesnego Manchesteru z danymi liczbowymi tego miasta współcześnie oraz innych europejskich miast pierwszej połowy XIX w.